

A török
fürdők
legnevesebb
festője
J. A. Ingres
francia művész
(1780—1867),
a klasszicizmus
jeles
képviselője.
Híres
festménye
e tárgy körben
„Az odaliskz”

Török világ

Magyarország fürdőiben

Mohamed megtiltotta híveinek a bor élvezetét, a vizet viszont figyelmükbe ajánlotta. A bor megvetését a mai törökök már nem veszik szigorúan, a víz, a fürdés szeretetét azonban mindmáig megőrizték. A legtöbb török falunak saját fürdője van, s az idegenek a *hamamok* (gőzfürdők) és *ilidzsék* (melegvízfürdők) gazdag változatait tanulmányozhatják.

Ilyen tanulmányokra nekünk, magyaroknak nem kell Törökországba utaz-

nunk. A hosszú török megszállásnak hazánkban csak kevés pozitív emléke maradt, de ezek között *első helyen állanak a fürdők*. A törökök fürdőépítő kedvét az itt talált meleg víz csak fokozta — hiszen otthon költséges melegítésre van szükség — s egyre-másra építették fürdőiket. Korukból származik a *Rudas*, az *Imre*, a *Császár* és a *Király* fürdő is, amelyekben épségben megmaradt eredeti török fürdőcsarnokokat találhatunk.

R. Alf kőrajza a Rudas-fürdő török medencéjéről

Buda középkori fürdői, gyógyforrásaival fölül a törökök — főleg *Szokoli Musztafa*, budai basa kezdeményezésére — egymással versengő szépségű, keleties fényűzésű épületeket emeltek. Az egyszerűbb fürdőtípus (Király és Imre fürdő) négyszög alaprajzú volt belül nyolcszögletű középtérrel, amelyeket kupolák fedtek. A központi medencetérhez kapcsolták laza összefüggésben a rituális fürdésre használt kisebb helyiségeket.

A másik típus a Rudas és Császár fürdőkben testesül meg: ezeknek gazdagabb az alaprajzuk és szerkezeti kiképzésük. Itt már a kapcsolt teres belső téralakítással állunk szemben.

A török fürdők belsejében méltóság-
teljes félhomály uralkodik, a hőkimé-
lés miatt csak a kupolán alkalmaztak
üvegszemeket. A Rudas fürdő kőrajza
is ilyen félhomályos hangulatot idéz.

A törökök hosszan és kényelme-
sen, szinte szertartásosan fürödtek, bő-

séges kávéivással egybekötve. S hogy
mennyire fontosnak tartották a fürdö-
zést, arra jellemző: a híres Vali bég
fürdőjének vizét (a mai Császár—Lu-
kács komplexum forrásaival fölött) —
amely a város falain kívül feküdt —
700 méter hosszú, vörös fényű csövön
vezették a Király fürdőbe, hogy ostrom
idején se kelljen nélkülözniük. És egy
másik tény: a magyarok támadásai
után sem hagyták abba a fürdőzést. A
pesti magyar helyőrség katonái ugyan-
is át-átkeltek a Duna jegén, nemegy-
szer a török fürdőket lepték meg tá-
madásaikkal, kiváltképp olyan napo-
kon, amikor a fürdők — a török für-
dőknek megfelelő rend szerint — csak
a nők számára voltak nyitva...

Sok-sok érdekes rajz, epizód fűződik
a török kor magyarországi fürdőihez,
amelyeknek egy részét ismerjük, sőt
használjuk is.